

bloddonor

– til dig der redder liv

Hvilken type
er du?

Bag om blod-
donorerne

Film om blod
til skolebørn

OLE FREDERIKSEN I

USYNLIG ULYKKE

Ole fik 14 liter blod.

Fotograf:
Tomas Bertelsen

Nr. 123 • efterår 2018

Udgives af:

Bloddonorerne i Danmark
Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup
kontor@bloddonor.dk

Ansvarshavende redaktør:

Flemming Bøgh-Sørensen

Redaktion:

Malou Rode
Anne-Sophie Fioritto Thomsen

Lægefaglig konsulent:

Karin Magnussen

Design:

Dorte Kayser, OTW Danmark

Produktion:

OTW Danmark

Trykt på svanemærket papir

Oplag: 186.000

Næste udgivelse: Maj 2019

ISSN 2446-0516

indhold

NR. 123 • EFTERÅR 2018

↓ 12

Vi møder børnene i øjenhøjde med vores nye animationsfilm om blod. Se nogle af billederne fra filmen, der henvender sig til børn i indskolingen.

↑ 14

Hvorfor har du en anden blodtype end din nabo, og hvorfor er blodtyperne egentlig så vigtige for bloddonorer? Vi giver dig indsigt i et kompliceret, men vigtigt emne.

↑ 6

Ole faldt, og selvom det gjorde ondt, var der intet at se. Men skaden var sket, og han havde store indre blødninger. I løbet af en lang nat på operationsbordet modtog han 31 portioner blod.

Foto: Tomas Bertelsen

↓ 23

Synes du også, at bloddonorer er hverdagens helte? Det synes Rasmus og Morten, der har lavet en lille film om emnet. Selvom vi ikke kan se jeres heltekapper, så har I alle en på, når I forlader blodbanken.

Bloddonation er en folkesag!

I dette nummer af Bloddonor kan du læse om de mange frivillige, der gør en ekstra indsats for bloddonorsagen. Mange af dem er selv bloddonorer og synes bare, sagen er så vigtig, at de gerne vil gøre mere end "bare" at lægge arm til. Andre kan af den ene eller anden grund ikke selv være bloddonor, men kan så gøre noget godt for bloddonorsagen på anden vis.

Det frivillige arbejde for bloddonorsagen er sat i system. Det foregår i den private organisation Bloddonorerne i Danmark (BiD). Læs mere side 28-31.

BiD er sat i verden for at fremme bloddonorsagen og varetage bloddonorernes interesser. I løbet af august måned var BiD flere gange aktive i medierne ifm. mulige ændringer af reglerne for, hvornår man kan være bloddonor.

Først var det ifm. en udmelding fra sundhedsministeren om, at den nuværende permanente karantæne for mænd, der på et tidspunkt har haft sex med en anden mand, skulle ændres til en tidsbegrænset karantæne på fire måneder.

Derefter var det ifm., at Styrelsen for Patient Sikkerhed meldte ud, at den nuværende aldersgrænse for bloddonorer på 67 år vil blive hævet.

Begge ændringer udtalte BiD støtte til. Hvorfor gjorde vi nu det?

Det gjorde vi, fordi vi anser det at være bloddonor for at være en folkesag. Det betyder, at alle, der gerne vil være frivillig og ubetalt bloddonor, skal kunne blive det uanset køn, alder, race, religiøs overbevisning, seksuel orientering eller politisk overbevisning, så længe det er sikkert for både donor selv og for patienterne. Der skal med andre ord være en lægefaglig grund til at udelukke en bloddonor.

Den permanente karantæne for mænd, der har haft sex med en anden mand, stammer fra 1980'erne, hvor sporene fra blødersagen skræmte. Der er lykkeligvis sket rigtig meget siden da, og derfor er der nu god grund til at tilpasse karantænereglerne, så de er i bedre overensstemmelse med den nuværende lægefaglige viden.

Aldersgrænsen er også blevet unødigt restriktiv. Vi bliver ældre og ældre, og vi er tilmed sunde og raske længere op i årene. Der er ikke belæg for at antage, at blod

fra ældre donorer er af dårligere kvalitet end blod fra yngre donorer. Derfor giver det god mening at hæve aldersgrænsen.

Det er BiDs landskomite og

forretningsudvalg, der udstikker de overordnede retningslinjer for organisationen. Det er således frivillige, der fastlægger den kurs, vi i organisationen skal navigere efter. Det frivillige arbejde er i det hele taget hjørnестenen i BiDs arbejde, hvad enten det er opgaver af politisk karakter som nævnt ovenfor eller det er mere praktiske opgaver med donorrekruttering og anerkendelse.

Skulle du have fået lyst til at give en hånd med, vil jeg opfordre dig til at tage fat i en repræsentant for dit lokale bloddonorkorps. Måske står de og mangler lige præcis din indsats!

Flemming Bøgh-Sørensen
Generalsekretær

FIND DIT LOKALE KORPS

På bloddonor.dk klikker du på Foreningssiden og finder det under Om Bloddonorerne i Danmark.

HUSK BLODBANKEN OP TIL JUL

Der er også brug for blod hen over jul og nytår. I år er der kun fire hverdage i de to uger omkring jul og nytår. Det betyder, at blodbankerne må tappe ekstra op til jul for at være rustet til de patienter, som får brug for blod i helligdagene.

Derfor opfordrer vi alle donorer, der bliver indkaldt i denne periode, til at være ekstra opmærksomme på at møde op til tapning. Og vi beder de tappeklare donorer om at booke en tid, trods juletravlheden. Men mindst lige så vigtigt er det, at alle husker at melde fra, hvis det alligevel ikke kan lade sig gøre at komme til den bestilte tapning. Så kan en anden donor få den dyrebare tappetid. Læs på side 6-11 om Ole, som blev reddet af 14 liter blod sidste år, netop mellem jul og nytår.

International Bloddonordag

Torsdag den 14. juni fejrede vi International Bloddonordag. I Region Hovedstaden fik donorerne mulighed for at købe billetter til bl.a. en særlig intim-koncert med Burhan G i Tivoli. Han charmerede donorerne og fik nævnt, at han ikke selv er bloddonor, da han er bange for nåle. Det fik publikum til at grine og kommentere alle sangerens tatoveringer. Burhan G gik da også fra Tivoli med en tilmeldingsblanket, så vi håber på at se ham til tapning snart.

I Odense blev dagen fejret i gaderne med balloner og information om vores vigtige sag. I Helsingør afholdt det lokale donorkorps traditionen tro et motionsløb for deres bloddonorer og andre interesserede.

200 gangs jubilæum i Odense

I august 2018 fik Danmark sin femte jubilæumsdonor, der er blevet tappet hele 200 gange. Lars fra Odense meldte sig som donor for 44 år siden, da han var sygepasser i forsvaret, og han har både givet fuldblod, plasma og blodplader (trombocyter). Han er i dag 66 år og bliver tappet cirka 8-10 gange om året. Med sine 200 tapninger har Lars hjulpet op imod 600 patienter, og både flere medier, formanden for Sundhedsudvalget i Region Syddanmark Poul-Erik Svendsen, adm. sygehusdirektør Niels Nørgaard Pedersen samt repræsentanter fra det lokale bloddonorkorps og Bloddonorerne i Danmark var dukket op på dagen for at fejre det flotte jubilæum.

Foto: Odense Universitetshospital

Royal Run

I maj måned fyldte HKH Kronprins Frederik 50 år. Som vi skrev om i forårsnummeret af Bloddonor, er Kronprinsen protektor for Bloddonorerne i Danmark – en rolle, som han overtog fra sin far Prins Henrik i 2007. I både Aalborg, Aarhus, Odense, Esbjerg og København var bloddonorerne på gaden. I Odense var kronprinseparret forbi blodbusen, og i København løb donorerne med teksten "mit blod redder liv – gør dit?" på ryggen og var flot repræsenteret på ruten.

I København havde vi Dråbemanden med, og Kronprins Frederik gav endda en high five, da han løb forbi. Med så mange kilometer i benene og stadig overskud til at give high five er vi ikke i tvivl om, at vores kommende konge er ret sej, og vi er glade for at have ham som protektor for alle jer bloddonorer.

Børn er ikke en lovlig undskyldning

Da jeg blev mor til mit første barn, havde jeg pga. graviditet og amning gået længe uden at give blod. Jeg fik et kort i postkassen om, at jeg skulle kontakte Blodbanken i Sønderborg for en tapning. Jeg ville egentlig rigtig gerne, men som småbørnsmor og kommende ekspert i

Min datter – hende skulle jeg ENDELIG bare tage med.

”hverdagslogistik” var der ikke rigtig overskud fra min side til at gribe knoglen og få aftalt en tid. Jeg kommer altid sent hjem fra arbejde, og jeg ved, at min mand og min datter venter på mig. Så et ekstra smut forbi blodbanken var lidt svær at overskue.

Men så blev jeg ringet op af en sygeplejerske fra blodbanken. Hun sagde, at hun havde brug for min hjælp til en tapning, og om vi kunne finde en dag, hvor jeg kunne komme. Jeg skulle lige finde et hul i kalenderen. Det var forår, og jeg fortalte hende, at det nok ville blive lidt svært at finde tid i dagene op til påske. Godt nok havde jeg ferie, men min mand skulle arbejde, og derfor var jeg alene med min datter, der på det tidspunkt var et år.

Budskabet i den anden ende af røret var ikke til at tage fejl af. Min datter – hende skulle jeg ENDELIG bare tage med. Det lød næsten som om, det ville være en bonus, hvis hun kom med. Ovenikøbet blev der lige tjekket op på, at den sygeplejerske, der selv havde fire børn, var på

arbejde den dag. Hvis hun først fik fingrene i min pige, var det ikke sikkert, jeg fik hende med hjem igen, jokede damen i telefonen. Det var dejligt at vide, at min datter var yderst velkommen. Så jeg glædede mig faktisk lidt til at komme til tapning. Det har jeg egentlig altid gjort, for stemningen i blodbanken har altid været rar og imødekommende.

Vi ankom til blodbanken, og det var en smule bøvlet at udfylde det elektroniske spørgeskema med en sprællende 1-årig under armen. Men det gik, og vi satte os i venteværelset og fik begge lidt at drikke. Over for os sad en ung pige og smilede velvilligt til min lille krudtugle, som fortalte små uforståelige historier til alle, der passerede forbi. Da det blev min tur, fandt personalet frem til den sygeplejerske, jeg havde hørt om i telefonen. Hun var vildt sød og satte sig lige ved siden af briksen med min pige på skødet, så hun kunne se, hvad der foregik. Og hun fik også en rød bold i hånden, ligesom den, mor lå og krammede for at få blodet til at løbe.

Min datter fulgte nøje med i alt, hvad der skete, pegede ivrigt og kom med mange udbrud, og jeg er sikker på, det kriblede godt og grundigt i de små fingre efter at få lov at trykke på nogle af alle de spændende knapper. Dem blev hun holdt i behørig afstand fra, men fik helt sikkert en stor oplevelse ud af at være med.

Det var dejligt at opleve, at der også var plads til min datter, og for mig gik det hele op i en højere enhed, at jeg måtte tage hende med. Det skal i hvert fald ikke være en begrænsende faktor, og jeg er glad for at sidde tilbage med oplevelsen af blodbanken som et rummeligt sted med imødekommende og hjælpsomt personale.

**Julie Maj Bryderup Gaardsdal
Esbjerg**

ULYKKEN MAN **IKKE** KUNNE SE

Ole faldt, imens han ordnede lidt i haven. Han faldt tungt, og det gjorde ondt, men der var intet at se. Jeg skal nok bare lige ligge lidt ned, tænkte han. Men det skulle vise sig, at det var meget værre end først antaget. Ole havde store indre blødninger og endte med at modtage 14 liter blod, før lægerne havde situationen under kontrol.

Tekst: Anne-Sophie Fioritto Thomsen **Foto:** Tomas Bertelsen

> **P**å sit lyse kontor midt i indre København sidder Ole M. Frederiksen ved sit skrivebord. Billeder og plakater af nuværende og tidligere sportsstjerner dækker de hvide vægge, og fodboldtrøjer med autografer hænger i hjørnet. I f. reklame har Ole M. Frederiksen gennem 50 år arbejdet med events og sponsor-aftaler for de største sportsfolk i verden. Men i slutningen af 2017 var Ole ude for en ulykke, der var ved at koste ham livet.

Det er den 28. december 2017. Ole er 75 år gammel, og sammen med sin kone er han ved at pakke til den nærtstående fejring af nytåret, der denne gang skal foregå i Paris.

Ole står på terrassen, hvor han opdager en trillebør fyldt med brænde. Han tænker, at den lige bør komme ind under halvtaget, da de nu skal på ferie. Så Ole drejer trillebøren, sætter den ind til siden, men så glider han.

– Jeg ryger op i luften og falder lige ned i en stor, gammel, rød lerkrukke, fortæller Ole. Jeg gled, så jeg kunne ikke tage fra. Og jeg slår mig gevaldigt, så min kone kommer styrtende og spørger, om der er noget galt. Men der var ikke noget at se, så min indskydelse var, at jeg nok bare lige skulle op og ligge lidt.

Ole hviler sig en halv times tid. Derefter føler han sig egentlig klar til at køre. De snupper kufferterne og kører mod København, men Oles kone finder hurtigt ud af, at noget ikke er, som det skal være.

Afsted til TraumeCentret

– Da vi kommer ind omkring Langelinje, har jeg det virkelig dårligt. Jeg siger til min kone, at hun skal køre hjem. Det gør hun ikke. I stedet kører hun ind til siden og ringer efter en ambulance.

Ole er træt og vil helst bare hjem. Hvis bare han kunne få lov at lægge sig lidt, så skulle det nok gå over. Sådan tænker han. Men han bliver kørt til Bispebjerg Hospital. Oles hukommelse fra denne del af hændelsen er tåget, og han forstod ikke, hvad der var galt. Det, Ole kan huske, er, at både hans datter og søn, Helena og Mads, dukkede op på hospitalet, og kort tid efter bliver han overført til Rigshospitalet med fuld udrykning.

Ved 25-års jubilæet i juni 2017 havde alle spillerne fra fodboldlandsholdet i 1992 signeret en trøje. Den hænger nu på Oles kontor sammen med trøjer fra David Beckham og Neymar.

– Alene det, at mine børn kom, blev jeg nervøs af. Så tænkte jeg, at der måtte være noget rigtig galt.

Det næste, Ole kan huske, er, at han vågner op i en hospitalsseng en uge senere.

Ole havde store indre blødninger, og selv om der ikke var noget at se efter faldet, havde han blødt kraftigt i flere timer. Da han ankom til Riget, stod TraumeTeamet klar. Det består af 16 personer, der tager imod svært tilskadekomne patienter. Lægerne gik i gang med det samme. Det var kritisk og helt centralt, at lægerne fik stoppet blødningen så hurtigt som muligt. Men de havde et stort problem: De kunne ikke stoppe blodet.

Et halvt år tidligere med fodboldlandsholdet

I juni 2017, et halvt år inden Oles fald, var der 25-års jubilæum for herrelandsholdets EM-sejr i fodbold. Oles virksomhed, f. reklame, har altid arrangeret sponsoraftaler for landsholdet, og i anledning af jubilæet blev der afholdt et stort arrangement. Holdet fra 1992 skulle på rådhuset og møde borgmesteren og ud på balkonen, og derefter gik turen til Sverige, hvor vinderkampen blev spillet for 25 år siden. Oppe på badhotellet i Sverige, hvor arrangementet foregik, havde Ole taget plads ved middagen. Hans kone sad ved siden af, og Peter Schmeichel og John Sivebæk sad også med til bords.

– Så kommer Vilfort ind ad døren. Han siger ”hej Ole”, og jeg rejser mig for at hilse på ham, men så falder jeg ned over bordet, husker Ole.

Det var den 26. juni 2017. Holdlægen, Mogens Kreutzfeldt, var med og sagde med det samme, at de skulle ringe efter en ambulance.

– Sikke noget pjat, tænkte jeg. Jeg skal bare op og sove, men Mogens sagde nej. Jeg kom på et svensk hospital og blev dagen

efter overført til Rigshospitalet og derfra til Herlev – alt sammen inden for to dage. Jeg blev undersøgt, scannet osv. Det viste sig, at jeg havde haft nogle små blodpropper i venstre side af hovedet, og det var derfor, jeg faldt. Siden da har jeg fået blodfortyndende medicin.

Det er netop den blodfortyndende medicin, der gør, at lægerne har svært ved at stoppe blødningen efter Oles uheld i december.

– Bare jeg får en lille rift, kan jeg have svært ved at stoppe blodet, fortæller han.

Faldet med trillebøren havde som sagt givet Ole store indre blødninger, og han ligger længe på operationsbordet. Da lægerne skal lukke efter operationen, er det en stor udfordring. Om natten bliver der indhentet speciallæger i kirurgisk gastroenterologi med speciale i leverkirurgi.

– De måtte hente eksperterne ind til at lappe mig sammen med ståltråd. To eller tre gange kom de ud til min kone og mine børn og sagde, at det ikke så godt ud. Når lægerne på TraumeCentret siger det, så er det altså ikke for sjov, fortæller Ole.

Om morgenen efter den lange operation kom der tre læger ud til Oles familie, der sad og ventede. Ole havde overlevet. Lægerne kom rullende ud med Ole, der lå i sengen, så familien kunne se med egne øjne, at han var i live. Derefter lå han i kunstigt koma i seks dage.

– Jeg aner intet om alt det her, for jeg kan jo slet ikke huske det. Det er underligt, når jeg skal genfortælle historien, fordi jeg egentlig ikke kan huske den. Jeg spørger stadig min kone om detaljerne, griner Ole.

Sporten fylder alt

I forbindelse med sin ulykke fik Ole i alt 14 liter blod. Det svarer til lige over 31 blodportioner fra donorer. Midt på maven har han et 20 cm lodret ar. Seks dage efter operationen vågner han op på 12. etage på

> Rigshospitalet. Han ligger i sengen i yderligere to uger. Dagene går langsomt, og Ole længes efter at komme tilbage på arbejde.

Imens han er bundet til sin hospitalsseng, arrangerer hans firma et kæmpe tennis-event i København. Champions Battle. Venus Williams mod Caroline Wozniacki. Et brag af en kamp.

– Teamet knoklede dag og nat, og jeg lå bare der på stuen og kunne ikke hjælpe med noget som helst. Jeg kunne kigge direkte over på Parken fra mit vindue på Rigshospitalet. Det er næsten ironisk. Peter Schmeichel kom flere gange over på hospitalet, da jeg lå der og kedede mig. Vi har jo kendt hinanden i så mange år. En af gangene han var på besøg, sagde han: "Ole, 2017 har sgu været et

lorteår. Nu er det 2018. Så bliver det bedre", fortæller Ole og griner.

Og det havde Peter Schmeichel heldigvis ret i. Tennisarrangementet løb af stablen i april, og det gik fantastisk. Her var Ole på benene igen og kunne nyde kampen mellem Venus og Caroline.

Når man taler med Ole, er der ingen tvivl om, hvad virksomheden og dens kunder betyder for ham. Mange sportsfolk er startet som kunder, men er med tiden blevet gode venner. På mange af billederne, der pryder væggene, har de skrevet hilsner til Ole. Han peger stolt rundt i sit kontor, imens han fortæller historier fra de sidste 50 års sports-historie. Billeder af fodboldlandsholdene gennem tiden, Muhammed Ali, Bjarne Riis, Michael Maze,

Et lille udsnit af billederne på Oles kontor. Bag ham hænger bl.a. Kasper Schmeichel og til højre ses billedet med Bjørn Borg, Kronprins Frederik, Prins Joachim og Dronning Ingrid i nederste venstre hjørne.

Camilla Andersen, Garri Kasparov, Ole Ritter, Michael Laudrup, Jørgen Hansen, Ayub Kalule, Peter og Kasper Schmeichel. De hænger alle på væggen, og Ole har arbejdet med dem alle sammen.

Et gammelt billede af Ole, Bjørn Borg, Kronprins Frederik, Prins Joachim og Dronning Ingrid hænger der også.

– En gang, da Dronning Ingrid skulle ind og se tennis med Bjørn Borg, blev jeg kaldt op på Amalienborg. Hun spurgte mig: ”Frederiksen, hvorfor er han så langskæget?”. Så fortalte jeg hende, at det var, fordi han ikke barberede sig op til store kampe, fortæller Ole grinende.

Ole blev udskrevet fra hospitalet ca. tre uger efter ulykken. Han havde tabt sig over 10 kilo.

– Jeg sad lige og talte med min kone om det i går. Nu motionerer jeg og løber op og ned af trapper osv. Da jeg startede med genoptræningen, efter jeg var kommet hjem, kunne jeg kun gå nogle få meter hen til hækken i vores have og tilbage igen. Som tiden gik, gik vi længere og længere, og nu er det helt fint.

Bloddonorer og personalet fortjener en særlig tak

Når Ole tænker tilbage på ulykken, er der særligt to ting, han er taknemmelig for.

Hvor meget blod han fik og personalet på hospitalet.

– Én ting er, hvor meget blod jeg fik. Hvis ikke jeg havde kunnet få det, så havde der ikke været meget at tale om. Så havde det bare været slut.

Ole fører hånden op til halsen og bevæger en finger på tværs, imens han skærer en grimasse.

– En anden ting er den omsorg, som jeg oplevede fra personalet på hospitalet. Sygeplejersker, læger, sygehjælpere. Det er jo helt fantastisk. Jeg blev ellers helt umulig. Jeg lå og kiggede over på Parken, men kunne ikke være med til alle forberedelserne. Jeg kan da ikke bare ligge her, tænkte jeg. Jeg kravlede ud om natten og ville hjem, men de var bare så søde og forstående gang på gang. Der var god humor, og jeg blev altid mødt med venlighed og smil.

Derfor besluttede han sammen med sin virksomhed, at de ville gøre noget særligt for de to grupper, der havde gjort noget særligt for Ole: personalet på Rigshospitalet, der havde taget sig så godt af ham under indlæggelsen, og bloddonorerne, der gjorde det muligt for Ole at modtage hele 31 portioner blod.

– Vi inviterede personalet fra stuen med til tenniskampen i Parken med spisning først. Og det var så sjovt, for pludselig så man dem uden deres hvide kitler, men højt pyntede, og vi havde en fantastisk aften, fortæller Ole med et smil.

Bloddonorsagen blev valgt som Charity Partner på selv samme tennisarangement, hvor fem bloddonorer hver vandt to billetter til det store sportsevent. Under kampen blev der med bannere og reklamer sat fokus på, hvor vigtigt det er at give blod.

Oles nytår mellem 2017 og 2018 foregik ikke i Paris. I stedet foregik det på Rigshospitalet. Men Ole og hans kone har været i Paris i løbet af foråret og havde heldigvis en dejlig tur. Da vi spørger Ole, om han er blevet skræmt af ulykken, tænker han sig lidt om.

– Nej. Vi har en stor have, så jeg kan ikke bare sige, at jeg ikke vil lave havearbejde længere. Den går sgu ikke, svarer han og griner. ♦

FILM OM BLOD

I BØRNEHØJDE

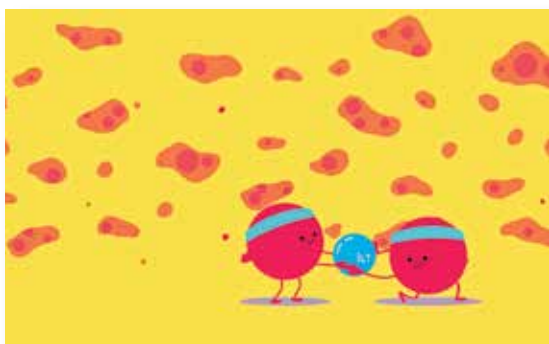
Vi har alle sammen blod inde i kroppen, men blod er ikke bare blod.

Se bare her. De her tre er bittesmå i virkeligheden. Vi kan kun se dem, hvis vi kigger nøje efter i et mikroskop, men de findes alle sammen i vores blod, og der er rigtig mange af dem.

Her er det røde blodlegeme. Det

Når du trækker vejret ind og ned i dine lunger, kommer der en masse ilt med...

... som f.eks. er med til at sørge muskler.

Med deres fangarme kan de nemlig opsnappe alt det farlige, som kommer ind i din krop.

Sidst men ikke mindst har vi blodpladerne. De har ikke form som plader, men vi skal være rigtig glade for dem.

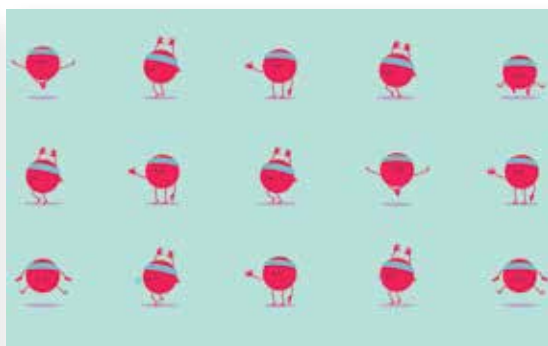
De hjælper bl.a. med at reparere

Bloddonorerne i Danmark har fået produceret en animationsfilm henvendt til børn i 0.-3. klasse. Filmen møder børnene i øjenhøjde og giver lærere og forældre mulighed for at forklare en af kroppens vigtige funktioner på en simpel måde gennem et farverigt univers. Her har vi samlet lidt billeder fra filmen sammen med tekst fra filmens speak.

Filmen findes på Bloddonorerne i Danmarks YouTube-kanal.

er det, der gør, at dit blod er rødt.

Dem findes der ca. 25.000 milliarder af i dit blod.

Deres opgave er at sørge for, at der kommer ilt rundt i din krop.

for, at du kan flexe dine

De hvide blodlegemer her er noget større end de røde, men der er til gengæld ikke lige så mange af dem.

De hvide blodlegemer beskytter din krop mod sygdomme.

vores hud.

Når vi får et sår eller en hudafskrabning, lægger de sig på såret og heler det langsomt, indtil der kommer ny hud, og såret forsvinder.

De tre typer af bittesmå celler danner vores blod. Selvom du ikke kan se dem, hjælper de dig og din krop med at virke hver eneste dag. Ret sejt, ik'?

HVORFOR HAR VI FORSKELLIGE BLODTYPER?

Du ved sikkert, at der findes forskellige blodtyper. Man kan være A, B, AB eller O (nul). Derudover kan man være enten positiv eller negativ. Men hvad betyder det egentlig, og hvad afgør, hvilken blodtype netop DU har?

Mennesker har forskellige typer blod, på samme måde som vi har forskellige øjen- og hårfarver. Når vi taler om blodtyper, taler vi normalt om kombinationen af to blodtypesystemer: ABO og Rhesus. Der findes adskillige blodtypesystemer derudover, men dem lader vi fagpersonerne om. Det er nemlig ABO- og Rhesus-blodtypesystemerne, der oftest er tale om, når vi i dagligdagen taler om blodtyper.

ABO-systemet

ABO-systemet blev opdaget i 1901 af østrigeren Karl Landsteiner og var en banebrydende opdagelse. I ABO-systemet kan man inddele alle mennesker efter deres blodtype med A, B, AB og O (nul).

Hvilken blodtype, du har, er afgjort af, hvilken blodtype dine forældre har. Man arver nemlig ét

gen fra hver af sine forældre. Genet kan enten være A, B eller O. Så med arv af to gener kan man være AA, AO, BB, BO, AB eller OO. A og B er lige dominerende, derfor kan man også blive AB. O bliver domineret af dem begge. For at få blodtype O kræver det altså, at begge ens forældre også har et O at give videre.

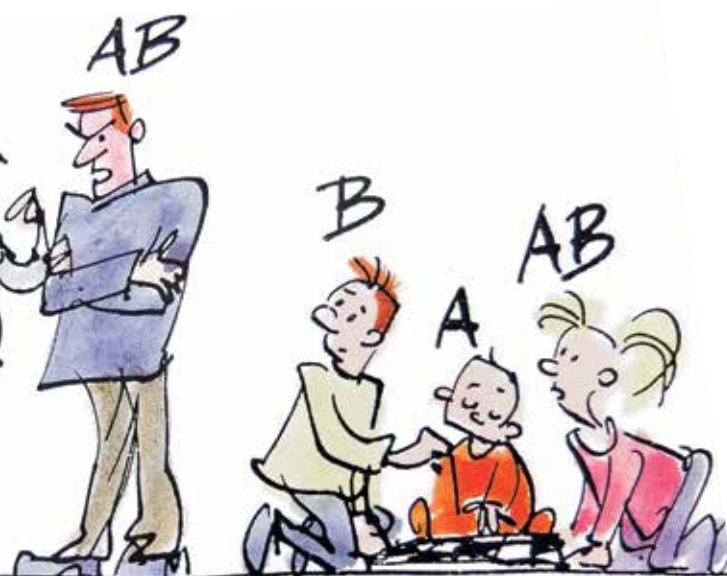
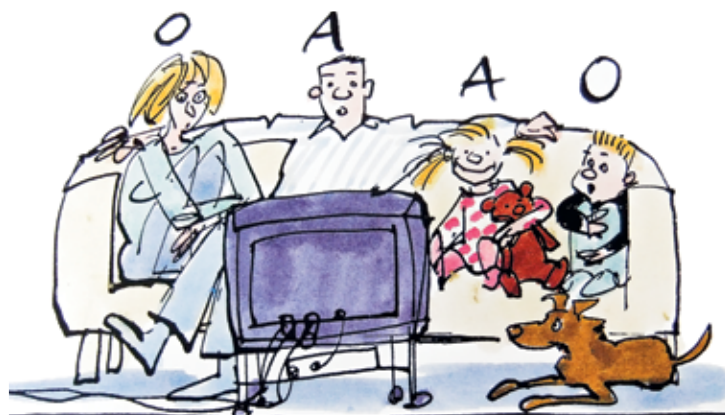
For at forstå baggrunden for, hvorfor blodtyper er vigtige, må man kende to begreber: antigener og antistoffer. På overfladen af blodcellerne findes mange forskellige systemer af egenskaber, som man kalder antigener, og det er sammensætningen af disse antigener, der definerer ens blodtype.

Men i vores blodplasma findes også nogle antistoffer, der reagerer mod blod af en anden type end vores eget blod. Derfor er det livsfarligt for en patient at få blod fra en bloddonor med en

35 % af danskerne har blodtypen O RhD pos, så blodbanken sørger for altid at have den på lager.

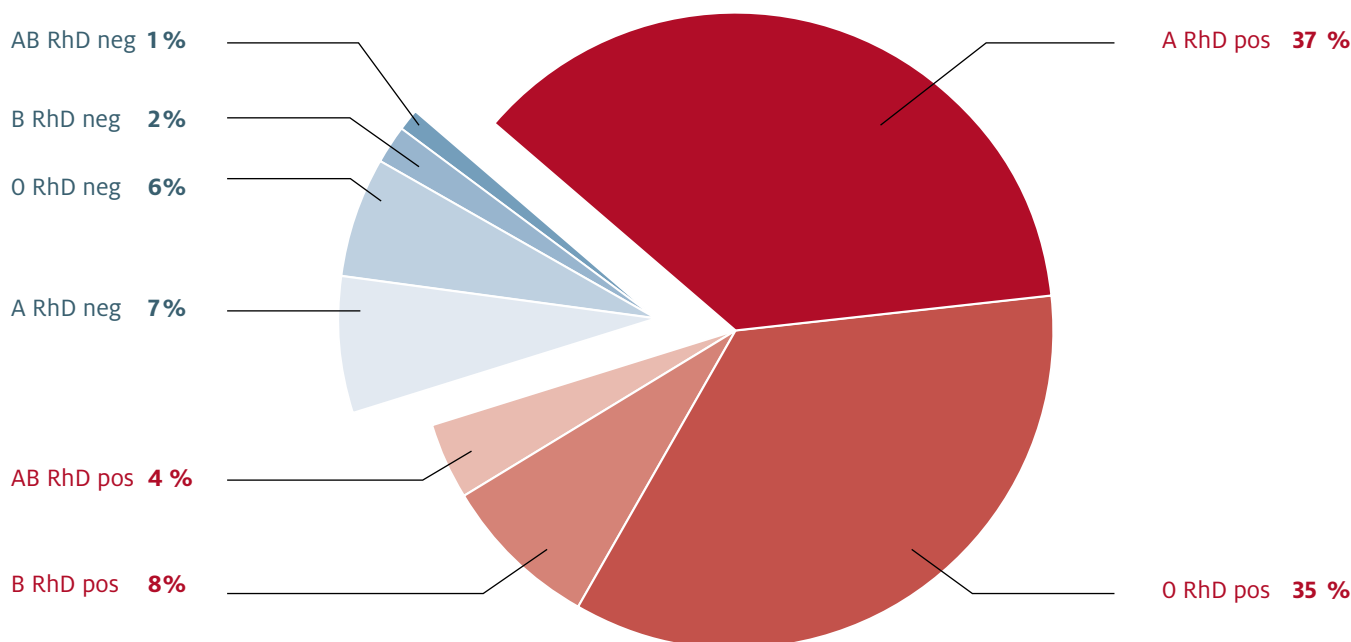
ABO-blodtype, som patienten har antistoffer imod. Antistofferne vil simpelthen slå de fremmede blodlegemer i stykker.

Til antigenerne ved blodtype A og B findes der de tilsvarende antistoffer anti-A og anti-B. De bliver dannet i løbet af et menneskes første levemåneder og er en helt naturlig del af vores immunapparat, der skal beskytte kroppen mod bakterier.

Det er antistofferne, der er med til at gøre ABO-blodtypesystemet rigtig vigtigt ved bloddonation.

FORDELING AF BLODTYPERNE I DANMARK

- Modtager en patient blod fra en donor, og én af personernes blod indeholder antistoffer imod den andens, så siger man, at de to slags blod er uforlignelige, og patienten risikerer at dø af en transfusionskomplikation.

Derfor er det ikke ligegyldigt, hvilket blod patienter får ved blodtransfusioner, og netop derfor er bloddonorens blodtype meget vigtig.

Rhesus-hvaffornoget?

Det andet system, rhesus-blodtypesystemet, blev opdaget i årene omkring 2. verdenskrig og betragtes af lægerne som det næst vigtigste blodtypesystem ved blodtransfusioner.

Du har måske allerede set ordet (eller en forkortelse af det) blive brugt i forbindelse med din egen blodtype. En blodtype angives almindeligvis som "O RhD pos".

Nullet referer til ABO-blodtypen, som vi lige har gennemgået, mens RhD pos angiver en blodtype i rhesus-blodtypesystemet (positiv eller negativ).

Langt de fleste danskere – ca. 85 % – er rhesus positive, dvs. at deres røde blodlegemer indehol-

der rhesus-egenskaben. De resterende ca. 15 % er rhesus negative, og de har ikke rhesus-egenskaben. Rhesus-egenskaben er arveligt betinget lige som ABO-blodtypen.

Hvis rhesus positivt blod ved en transfusion gives til en rhesus negativ person, kan der dannes antistoffer i modtagerens blod, og ved gentagne transfusioner kan dette give årsag til alvorlig sygdom.

Er du en „kedelig” type?

Der findes mange blodtyper og endnu flere forskellige typer mennesker. Men er man bloddonor, er der ikke nogen typer, der er bedre end andre.

Jo mere almindelig en blodtype man har, jo mere har blodbankerne brug for blodet. Så i blodbankerne er ingen typer kedelige!

Til transfusion af patienterne er der brug for et overskud af rhesus negative blodportioner, bl.a. fordi rhesus negativt blod også kan bruges til den rhesus positive patient.

Så kære bloddonor: jo mere almindelig din blodtype er, jo mere har blodbankerne brug for at tappe dig. Så tro ikke, at du ikke er interessant, fordi du har en normal blodtype.

Selvom A og B dominerer, kan en A- eller B-forælder faktisk godt give et O videre til sit barn. Barnet skal dog have O fra begge forældre for at få denne blodtype. Hvis blot én af forældrene videregiver et A eller et B, vil det afgøre blodtypen.

HAR DU UNIVERSAL-BLOD?

Man kan give O blod til alle ABO-typer, type A til type A og AB samt type B til type B og AB. Det er kun blodtyperne A, B og AB i ABO-systemet, der danner antistoffer mod hinanden. Derfor kalder man blodlegemer af blodtypen O (nul) for universalblod, da hverken A, B eller AB har antistoffer mod O. Man skal dog huske, at ABO-blodtypesystemet ikke er det eneste system, der spiller en rolle. Rhesus-systemet er også med til at afgøre, hvem der kan give blod til hvem.

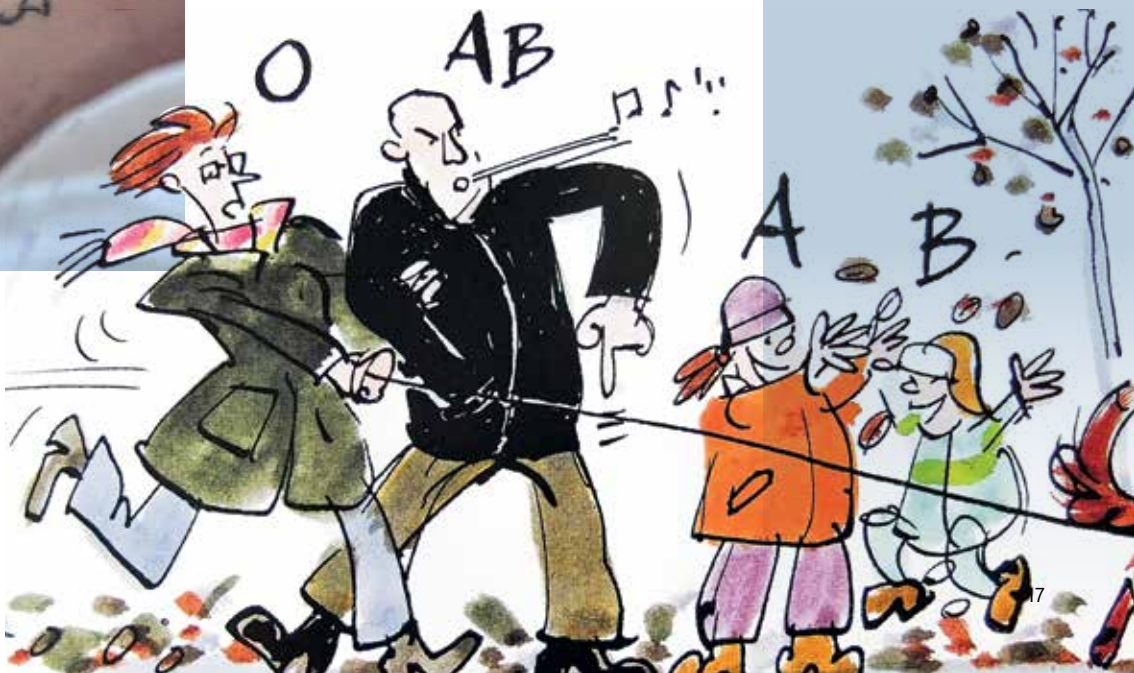
Blodtyper på globalt plan

Fordelingen af blodtyperne varierer fra land til land og fra verdensdel til verdensdel. Blodtypefordelingen i en befolkningsgruppe er resultatet af den oprindelige befolknings genetiske variation, de ændringer, der er sket på grund af naturlig udvælgelse, og de gener, der gennem tiden er udvekslet

med andre folkeslag. Bjergkæder, ørkener, have eller andre geografiske forhindringer har været med til at påvirke, at en befolkning historisk set har været mere eller mindre isoleret.

I isolerede befolkningsgrupper vil der være mindre genetisk variation, hvilket kan være med til at forklare, at der f.eks. blandt den oprindelige befolkning af indianere i Peru og Brasilien kun findes blodtype O.

Generelt har cirka halvdelen af alle mennesker i verden blodtype O, men mod øst gennem Centraleuropa og Asien bliver O sjældnere, og B og AB hyppigere. For eksempel har 30 % af asiaterne blodtype B. Det er en del flere end i Danmark, hvor kun 10 % af befolkningen har B som blodtype. ♦

#

bloddonor

dknygaard
My last donation of blood before my trip to Kilimanjaro in September 🌄
#gooddeeds #bloddonor #sommer #varmsommer #blooddonation #denmark #copenhagen #climbforcharity #legehelte #etprikforlivet #gørenforsk

c.nielsen86
Dagens gode gerning er overstået 🙌
#givblod #bloddonor #superblod #klarigenom4uger #plasmanæstegang

givblod
Hunden Ryder har en besked til alle jer skønne donorer! Tusind tak til Line for det søde billede. Rigtig god fredag! ☺
#givblod #bloddonor #givblodredliv #regionh #hund

natascha_lund
I dag har vi været med til at tappe blod. Så vi skulle selvfølgelig også selv donere noget 🙌
#avminarm #dagensgodegerning #baretaghelelortet #bloddonor #nursing

raunslund
Jeg er bloddonor – er du?
#bloddonor #bloddonorerneid danmark #10gangsjubilæum #lidtharogsåret #dagensgodegerning #dermanglerblodsåkombareafsted

Du deler dit blod – vil du også dele oplevelsen?

regitzefiskbaek
Når blodbanken sender gaver 🍷🍷
#gaverfrabloodbanken
#jernpiller #bloddbanken
#bloddonor

Et udvalg af billeder fra bloddonorernes hverdag

laurahovmandpetersen
🩸 tapning og en god gerning rigere.
God fredag! 😊
#givblod #bloddonor ♥

mariakholst
OUH Odense Universitetshospital
#m.a.r.i.a.h.o.l.s.t
En halv liter plasma afleveret på OUH 🩸
#giveblood #plasma #plasma donor #blood donor #give life #odense #blood donor #give blood #hjerter blod #proud blood donor #blood type o #christian oronald o does it too #just do it #its liquid life #blodredderliv

DEL
dine oplevelser
med os og resten af
Danmark.

simonewewi
I går var ligesom en dag i velgørenhedens tegn. Først 25. bloddonation og bag-efter Grøn Koncert. Begge dele med min aller dejligste @linewestphal, tak for dig. 🍷🍷 #bloddonor #givblod #jubilæum #grønkonzert #Grøn18

miahøjbjergsorensen
Blodbanken Svendborg Sygehus
#miahøjbjergsorensen
#bloddonor #blod #givblod ♥
#hjerter blod #givblodredderliv #blodbanken

blodbanken aarhus
#tak #blodbanken aarhus
#et lille prik med store effekt
#bloddonor #plasma donor
#givblod hvis du kan
#så lidt gør En Kæmpe forskel

Opskriften
er fra bogen:
Simremad af
Claus Meyer
(Lindhardt og
Ringhof)

saft og kraft

To efterårsretter med saft, kraft og masser af smag – på helt forskellige måder. Begge er fyldige simreretter. Den ene vegetarisk, den anden med kød. Begge indeholder de jernholdige ingredienser, der er gode for bloddonorer.

VILDTGRYDE MED RØDE GRØNTSAGER OG STEGT PURPURHVEDE

En intens vildtgryderet med enebær, masser af frugt fra rødvin, sødme og jordnoter fra rødbeder og let bitterhed fra rødkål. Som tilbehør en nordisk udgave af stegt polenta, baseret på purpurhvede.

Til 4 personer

VILDTGRYDE

700-800 g vildtsmåkød
1 tsk. fint salt
2 rødøg
4 fed hvidøg
½ flaske rødvin
1 spsk. balsamico
4 dl mørk kalvebouillon
10 enebær
2 kviste rosmarin
1 rødbede (200 g)
¼ rødkål (600 g)
100 g smør

STEGT PURPURHVEDE

200 g purpurhvedekorn (eller perlekorn)
50 g smør
Blade fra 10 kviste timian
100 g parmesanost
1 fed hvidøg

DESUDEN

Neutral olie til stegning
Havsalt
Friskkværnet peber
Groft mel
Parmesan til topping
Lidt frisksnittet rødkål

DAGEN FØR

Drys kødet med salt, dæk det til, og sæt det i køleskabet natten over.

STEGT PURPURHVEDE

Dæk kornene med vand – brug ca. 3 dele vand til 1 del korn. Kog kornene helt møre og grødede – det tager ca. 35-45 minutter, men smag dig frem, der er stor forskel på korn. Tilsæt evt. mere vand undervejs, hvis det bliver for tørt i konsistensen. Rør smør, timian, fintrevet parmesan og hakket hvidøg ned i

den varme grød, og smag til med salt og peber. Hæld grøden i en rugbrødsform beklædt med bagepapir, og sæt den i køleskabet natten over, så den bliver støbt til en blok.

PÅ DAGEN

Brun kødet i olie i en bredbundet gryde. Pil rødøg og hvidøg, og snit begge dele groft. Rist øg og hvidøg sammen med kødet i et par minutter, tilsæt rødvin, balsamico og bouillon, enebær og rosmarinkviste. Læg låg på. Lad det simrekoge i 1½-2 timer, indtil kødet er helt mørt. Skræl rødbeden, og skær den i grove tern.

Vask kålen, og snit den i grove stykker. Når der mangler 30-40 minutter af kogetiden, så tilsæt rødbeder og kål – de må gerne blive godt møre. Tilsæt evt. mere væske undervejs, så kød og grønt hele tiden er dækket. Sigt skyen over i en ren gryde, og lad kød og grønt blive tilbage i simregryden og holde varmen. Kog skyen ind til 3 dl – den må gerne være på den tynde side, men skal stadig have en koncentreret smag.

Pisk 100 g smør ned i skyen – det skal være koldt og i terninger. Smag til med salt og peber.

Vend grødblokken ud af formen, og befri den for bagepapir. Skær blokken i skiver, vend dem i groft mel, og rist skiverne sprøde på begge sider på en pande med olie. Krydr med groft salt.

Kom skyen tilbage i simregryden, og varm det hele op, inden du skal spise. Server med skiver af stegt purpurhvede toppet med parmesan og evt. snittet rødkål. Du kan også spise kogte røde quinoakorn, rødbedechips og et brød bagt på purpurhvede til retten.

Tip

Du kan evt. nøjes med at koge purpurhvedekornene til grød og afslutte dem med osten som en "kornotto".

> Dhal er en indisk sammenkogt linseret, som er helt perfekt til at give varme på kolde efterårsaftener. Du kan servere retten med socca, som er et pandebrød lavet på kikærtemel. Det er virkelig lækkert at dyppe i dhalen.

Tip
Drys retten med frisk persille og få et ekstra tilskud af jern.

Fra bogen Plantemad – velsmagende vegansk hverdagsmad, af Mia Gardum (FADL's Forlag)

DHAL MED SOCCA

Til 4 personer

- DHAL**
4 fed hvidløg
1 løg
2 cm ingefær
2 spsk. kokosolie
4 spsk. karry
2 tsk. spidskommen
1 tsk. stødt koriander
1 tsk. gurkemeje
½ tsk. chilipulver
4 dl grøntsagsbouillon
200 g røde linser
1 dåse hakkede tomater
1 tsk. salt
Persille til servering

- SOCCA**
2½ dl kikærtemel
2½ dl vand
¼ tsk. spidskommen
½ tsk. bagepulver
½ tsk. natron
1 knivspids salt
1 tsk. olivenolie

DHAL: Snit hvidløg, løg og ingefær fint. I en stor gryde varmes kokosolien, hvorefter løg, hvidløg og ingefær tilsættes. Lad det simre i 2 minutter, inden krydderierne tilføjes. Svits det hele i 3 minutter, inden de resterende ingredienser, med undtagelse af persillen, tilføjes. Kog op, og skru ned til middelvarme. Lad dhalen simre under låg i 1 time. Husk at røre i den løbende, så den ikke brænder på.

SOCCA: Miks alle ingredienserne til soccaen i en skål med en elpisker. Lad dejen hvile i køleskabet i mindst 30 minutter, og tænd derefter ovnen på 200 grader almindelig ovn. Smør en pande, som kan kommes i ovnen, med olivenolie, og hæld derefter dejen i panden. Bag soccaen i 15-20 minutter i ovnen, til den ikke længere er fugtig på toppen.

Server dhalen i dybe skåle sammen med skiver af soccaen, og top med grofthakket persille.

BLODDONORER ER HVERDAGENS HELTE

Føler du dig også som en helt, når du går fra blodbanken efter en tapning? Det bør du. Vi ved alle, at bloddonorer redder liv, og uden jer, ville der ikke være blod på hylderne til kræftpatienter, kritiske fødsler, ulykker og alle de andre situationer, hvor folk kan få brug for blod. Den gode følelse i maven gav en dag Rasmus Hansen en idé.

Rasmus Hunnicke Hansen foran Rigshospitalets Blodbank, hvor noget af filmen blev optaget.

Rasmus Hunnicke Hansen er bloddonor og har altid en god følelse, når han forlader blodbanken efter en tapning.

– Det giver nærmest en lykkefølelse: Yes, nu har jeg været med til at redde tre liv. Det bliver jeg lidt høj af, beskriver han.

En dag jokede han med en kammerat om, at man burde have en kappe på, når man går ud fra blodbanken, så folk kan se, at man har givet blod.

– Bloddonorer er helte, men vi kan ikke se deres kapper. Jeg hørte en dag Breathe Me med Sia i en reklame, og jeg blev meget inspireret. Stilen med de sort-hvide billeder, klavermusikken osv. Pludselig var filmen bare inde i hovedet på mig, fortæller Rasmus.

Op da først idéen var der, kunne han ikke slippe den igen.

– Da jeg fik idéen til filmen, havde jeg en følelse af, at den bare skulle ud i livet – nærmest for enhver pris. Ellers ville jeg have den her idé og muligheden for at gøre en forskel fanget inden i mig, og det kunne jeg ikke have, siger Rasmus.

En dag mødte han tilfældigt sin ven Morten. De to har kendt hinanden i 11 år.

– Han er et af de sødeste mennesker, jeg kender, konstaterer Rasmus.

– Morten er meget humoristisk og har hjertet på det rette sted. Vi drak et par øl, og dagen efter ringede han til mig og sagde, at han havde gang i et filmprojekt, og han spurgte mig, om jeg kunne tænke mig at være med.

Morten pitched derefter sin idé til Rasmus.

– Det lyder fint, sagde jeg, men jeg har denne her – og så fortalte jeg om min idé med bloddonor- ➤

Billeder fra filmen, hvor alle bloddonorer har røde kapper på, imens alt andet er i sort/hvid.

› filmen, fortæller Rasmus med den entusiasme, der helt tydeligt gennemsyrrer hele projektet.

Morten og Rasmus blev enige om, at bloddonor-sagen var den helt rigtige at bygge et filmprojekt op om.

Alle medvirkende er donorer

De begyndte at spotte locations i nærheden af Rigshospitalets Blodbank, og de lavede et story board med overblik over filmens scener.

– En måneds tid senere præsenterede vi det for GivBlod, der varetager bloddonorerne i Region Hovedstaden. Vi gjorde det med Sia musik og det hele. Heldigvis kunne de se potentialet i idéen, og så gik det slag i slag derfra.

Det var meget vigtigt for Rasmus, at alle, der bidrog til filmen, er enten bloddonorer, pensionerede donorer eller arbejder i blodbanken. Det måtte ikke blive et Hollywood filmset, men derimod så ægte som muligt. Morten tog sig til hovedet et par gange, for han kendte en fyr, der passede til hovedrollen, men han var ikke bloddonor, så den gik ikke. Morten var faktisk heller ikke bloddonor, da de to venner startede projektet. Det fik Rasmus lavet om på.

– Jeg sagde til ham, at hvis filmens budskab skulle brænde igennem, så bliver du simpelthen nødt til at melde dig. Så fik han taget sig sammen til det. Det går jo ikke, at en af de primære roller bag kameraet ikke er på listen over donorer, understreger Rasmus.

Et samarbejde, der bare fungerer

Både Rasmus og Morten har fuldtidsjobs ved siden af deres arbejde med bloddonorfilmen. Til daglig arbejder Morten med film for et stort netværk af administrerende direktører. Rasmus er advokatfuldmægtig på et advokatkontor.

– Det er måske svært at forestille sig, at en slipsefyr har en passion for noget kreativt, men jeg skiller mig nok også ud og har brug for en god afveksling fra alt det boglige, kantede og korrekte. Så er det rart at være kreativ i et nyt miljø og arbejde uden for stregerne en gang imellem.

Projektet har krævet mange aftener og mange weekender, og Morten og Rasmus har heldigvis haft et super godt samspil. Morten har fokus på det menneskelige. Rasmus er lidt mere kontant og firkantet. Det skabte en god balance.

– Jeg havde lagt en tidsplan, hvor fire personer skulle møde op, og vi skulle filme. Meningen var,

Morten Skov og Rasmus Hunnicke Hansen, der sammen står bag heltefilmen.

at ingen af dem skulle vente for lang tid. Morten spurgte ind til, hvad de fire så skulle lave, hvis nu der kom ventetid. Jeg svarede, at det vidste jeg ikke. De må vel stå og nyde vejret. Det er en del af gamet, griner Rasmus.

Men det var ikke nok for Morten. Han sørgede for små 'goodiebags' til de fremmødte med et æble, en flaske vand og en energibar.

– Og det viste sig selvfølgelig at være en rigtig god idé, for der kom selvfølgelig ventetid, og så stod folk der og gnaskede i deres æbler. Det er bare sådan noget, som Morten tænker på, siger Rasmus.

Hjemmesyede kapper og dårligt vejr

Heltekostumerne, som bloddonorerne har på i filmen, er egentlig fra figuren "the Flash", hvor der

er malet en hvid skive henover logoet. Morten og Rasmus brugte lang tid på dragterne, og Mortens mor har syet kapperne.

Derudover opda- gede både Rasmus og Morten, at det med at lave en film er kræven- de – også selvom den kun varer to minutter.

Egentlig ville de gerne have haft mange flere do- norer med. Måske 150 bloddonorer, der fyldte ga- derne. Men koordineringsarbejdet med de 16 roller var stort nok. Dertil kom, at de kun kunne arbejde om aftenen og i weekender. Og så er der vejret.

– Vejrudsigten drillede en del. Du kan jo nærmest ikke optage klip til en sommerfilm fra september til april, fortæller Rasmus.

Derudover måtte de to fyre også håndtere en gruppe frivillige medvirkende, hvor en sprang fra i sidste øjeblik. Så skulle de finde en ny med tre ugers varsel. Det har været en udfordring, men det har været skægt, er de enige om.

– Processen har været rigtig sjov, og den har virkelig lært mig meget, siger Rasmus.

– Nogle gange har Morten sagt "Rasmus, nu må du lige slippe gassen lidt", og andre gange har jeg sagt "hey, vi skal også i mål". Og det har været en fin balance og et godt samarbejde, og jeg er super glad for, at vi stadig er så gode venner i dag.

I den gode sags tjeneste

Når vi spørger Rasmus, hvorfor det lige blev blod- donorsagen, de lavede en film om, er han slet ikke i tvivl.

– Vi kan alle blive enige om, at det er en god sag, og der er altid brug for folk, der giver blod. Noget af det, der rør mig meget, er, at 39 % af blodet går til kræftpatienter. Der er jo efterhånden ingen, som ikke er blevet berørt af kræft på et eller andet tidspunkt.

Og hvis man tænker over det, så er hverdagshelte- ne jo alle steder. Det kan være din far, der har støt- tet dig, eller en kammerat, der har hjulpet dig med lektierne. Men alle bloddonorer er hverdagshelte.

– Jeg synes, det er dejlig konkret, siger Rasmus. Jeg går ind og lægger mig en halv time. Bagefter får jeg en kakaomælk og en pose chips, og så er der en lige ovre på den anden side af vejen, der ligger og har brug for det, jeg leverer. Det, synes jeg, er hamrende smukt.

Bloddonorerne i Danmark og GivBlod delte filmen på Facebook, og Rasmus og Morten gjorde selvfølgelig også hvad de kunne for at få budskabet ud til så mange som muligt.

– Jeg blev rigtig glad, da jeg bemærkede, at en af mine veninder havde delt filmen, og i kommentar- feltet kunne jeg se én, der havde taget et screen- shot af sin telefon, hvor hendes tilmelding som bloddonor tonede frem på skærmen. Så filmen har i hvert fald skaffet én ny bloddonor! Og det er suc- ces i sig selv, slutter han.

Heltefilmen er indtil videre blevet set af over 30.000 personer på Facebook.

Har du ikke set den endnu? Du kan finde den på GivBlods YouTube-kanal. ♡

”

Jeg synes, det er dejlig konkret. Jeg går ind og lægger mig en halv time, og så er der en lige ovre på den anden side af vejen, der har brug for det, jeg leverer. Det, synes jeg, er hamrende smukt.

Dit blod indeholder **GULD**

Humant blod indeholder forskellige metaller, herunder små mængder guld. Det er dog ikke meget. Menneskekroppen indeholder ca. 0,2 milligram guld, der hovedsagelig findes i blodet.

Det ville kræve

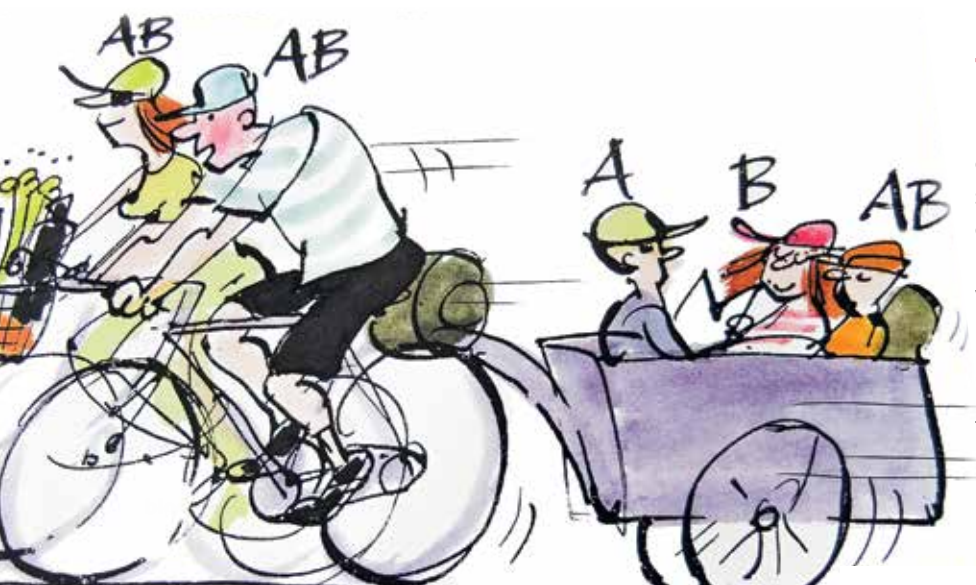
1.200.000 myg, som hver sugede en gang at dræne et voksent menneske for blod. Og det skulle vel at mærke være hunmyg, for de er de eneste, der drikker blod – hanmyg er vegetarer.

Blodet udgør
7-8 %
af din samlede
kropsvægt

FUN FACTS

– vidste du det?

Du har arvet din blodtype fra dine forældre

Det er generne fra dine forældre, der afgør din blodtype. Man arver ét gen fra hver af sine forældre. Genet kan enten være A, B eller O. A og B er lige dominerende, og O bliver domineret. For at få blodtype O kræver det altså, at begge ens forældre også har et O at give videre. A og B er lige dominerende, derfor kan man også blive AB.

Du kan i øvrigt læse mere om blodtyperne på **side 14-17**.

En gravid kvinde
har

50 %

mere blod i kroppen,
når hun er forbi uge 20
i graviditeten, end hun
havde, inden hun blev
gravid.

**2,5 gange
rundt om Jorden**

Dit hjerte pumper næsten **238** millioner liter blod
gennem hele din livstid

Det er nok til at fylde cirka **200** tankbiler

Din hund eller kat kan også give blod

Ligesom mennesker kan hunde
og katte også få blodmangel.
Oftentimes er en blodtransfusion
nødvendig. Da behovet for blod
opstår pludseligt, er det nød-
vendigt for dyrehospitalet altid
at have blod liggende. Hunde
kan kun modtage blod fra andre
hunde og katte kun fra katte.

Blod er ikke nødvendigtvis rødt

Mens mennesker har rødt
blod, har andre organismer
blod af varierende farver.
Krebsdyr, edderkopper og
blæksprutter har f.eks. blåt
blod. Nogle typer af orme og
igler har grønt blod. Nogle
arter af orme har violet blod.
Insekter, herunder biller og
sommerfugle, har farveløst el-
ler svagt gulligt blod. Blodets
farve bestemmes af typen
af åndedrætspigment, der
anvendes til at transportere
ilt via kredsløbssystemet til
cellerne. Åndedrætspigmentet
hos mennesker er et protein
kaldet hæmoglobin som fin-
des i røde blodlegemer.

FRIVILLIGE BAG FRIVILLIGE

Det første halve år af 2018 har vi fået omkring 16.000 nye bloddonorer i Danmark. Velkommen til jer! Mange af jer – nye som gamle – er sikkert ikke klar over, hvordan vores organisation egentlig er bygget op. Og det er der ikke noget at sige til. Som donor sætter man tid af til at besøge sin blodbank eller tappested, hvor man møder det engagerede personale, og så går man (forhåbentlig) glad hjem bagefter. Hvis du er nysgerrig på, hvordan vi egentlig arbejder 'bag facaden', så vil vi gerne give dig et indblik.

Struktur og frivillighed

I Danmark er bloddonation organiseret i et landsdækkende netværk af tappesteder, som hører under sygehusregionerne, og frivillige donorkorps samlet i organisationen Bloddonorerne i Danmark. Alle donorer er i princippet 'medlem' af Bloddonorerne i Danmark, fordi I er registreret som aktive donorer. Som aktiv donor er du derfor automatisk en del af et donorkorps. Hvilket korps afhænger af, hvor du giver blod.

Korps, bestyrelser og udvalg

Bloddonorerne i Danmark fremmer bloddonorsagen og varetager donorerens interesser. Organisationen består af 56 lokale donorkorps med i alt omkring 200.000 bloddonorer fordelt over hele landet. Hvert af disse korps har en bestyrelse bestående af frivillige og ulønnede medlemmer, som har et stort engagement i bloddonorsagen.

Bestyrelserne har ansvar for at rekruttere det antal nye bloddonorer, som blodbankerne har brug for, og for at anerkende de nuværende donorer. Derfor arrangerer bestyrelserne f.eks. jubilæumsfester og andre særevents. Bestyrelserne administrerer også budgettet for det lokale korps. Korpsbestyrelserne modtager et beløb pr. tapning

fra sygehusregionen til at dække korpsets omkostninger til f.eks. informationsmateriale samt fester og andre events for donorerne.

Landsledelse

Bloddonorerne i Danmarks struktur følger sygehusregionernes. Hver af de fem regioner vælger mindst syv medlemmer fra deres korpsbestyrelser til en regionsbestyrelse. Fra regionsbestyrelserne vælges syv fra hver, der også sidder i den gruppe, som vi kalder Landskomiteen. Bloddonorerne i Danmark har endvidere en Ungdomskomite. Her sidder to medlemmer fra hver region, og denne komite har desuden en formand og en næstformand. Formanden for Ungdomskomiteen samt yderligere en fra Ungdomskomiteen sidder med i Landskomiteen, hvor der ligeledes sidder to læger samt tre personer fra andre organisationer (Røde Kors, Spejderne og Sct. Georgs Gilderne).

Landskomiteen er organisationens øverste besluttende organ. Hver region vælger to medlemmer til forretningsudvalget, som endvidere består af en læge. Alle de nævnte arbejder frivilligt og ulønnet.

Bloddonorerne i Danmarks landskontor understøtter, servicerer og hjælper de mange korps, bestyrelser og udvalg og har kontakt til myndigheder

Frivillige er klar til at tage imod gymnasie-elever i pausen for at fortælle om at være bloddonor.

4 sider
til nye
donorer

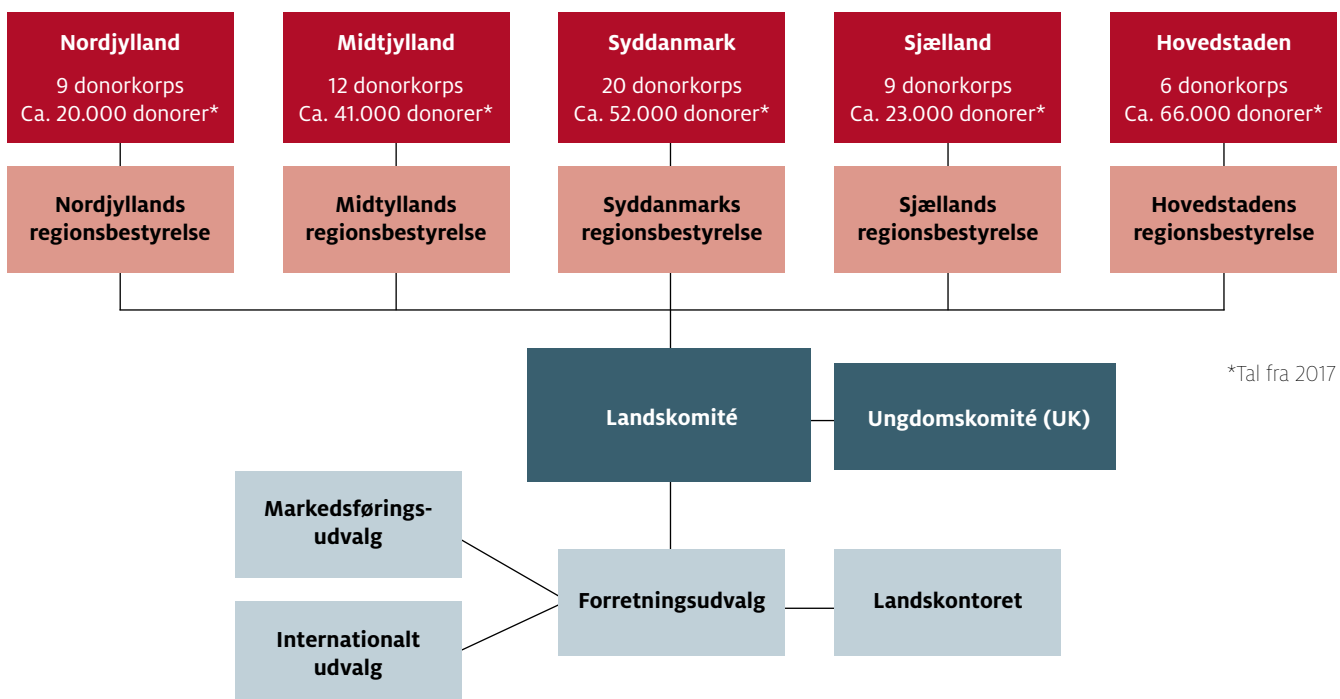
osv. Det er også landskontoret, der f.eks. udgiver dette magasin, du lige nu læser, og som står for hjemmesiden **bloddonor.dk**.

Hele organisationen er selvfølgelig underlagt nogle regler, der er besluttet politisk. F.eks. er det Styrelsen for Patientsikkerhed, der fastlægger karantænereglerne for bloddonorer.

Det hele startede for længe siden

Denne organisering med bloddonorkorps opstod for snart 90 år siden i tiden mellem

første og anden verdenskrig. I 1932 startede det første korps af frivillige og lægeundersøgte donorer. Initiativet kom fra Det Danske Spejderkorps, og over hele landet blev der med tiden organiseret selvstændige lokale bloddonorkorps, som blev tilknyttet de lokale sygehuse. Tilbage i 1932 var der 53 bloddonorer, og målet var 200. Det blev dog hurtigt tydeligt, at behovet var større, og 20 år senere var antallet af donorer steget til 25.000. I 1952 blev alle korps enige om at oprette en landsorganisation. Dengang hed den Danmarks Frivillige Bloddonorer. I dag hedder vi Bloddonorerne i Danmark, og vores organisation er stadig opdelt i korps, der alle yder en frivillig indsats for blod-donorsagen. ♦

DER VIL ALTID VÆRE REGIONALE FORSKELLE

Undrer du dig nogle gange over, hvorfor du hører om blodmangel, men samtidig oplever, at du ikke kan få en tid til tapning? Selvom Danmark er et lille land, kan der være lokale forskelle på behov og ressourcer.

Nogle gange kan der mangle blod på et bestemt tappested eller område. Det bliver måske kommunikeret ud gennem de sociale medier eller i pressen.

Når en bloddonor læser om blodmangel, sker der ofte det, at han eller hun straks forsøger at booke en tid til tapning. For I vil jo gerne hjælpe. Men i en sådan situation vil du som donor nogle gange opleve, at der ikke er ledige tider. "Men der mangler jo blod! Hvorfor i alverden kan jeg så ikke få en tid til tapning før om flere måneder?"

Svaret er kompliceret, men vi vil gerne give dig et indblik i, hvorfor der kan være store forskelle fra tappested til tappested i et lille land som Danmark.

Hver region administrerer sine egne blodbanker

– Vores sundhedsvæsen er organiseret i fem regioner, og det er de enkelte regioners transfusionsvæseners ansvar at forsyne sin egen region med blodkomponenter. Det er en forpligtelse for alle, at dette foregår så økonomisk forsvarligt som muligt, forklarer Keld M. Homburg, der er ledende overlæge indenfor klinisk immunologi og chef for Blodbanken i Region Sjælland.

Regionerne har altså forskellige behov, og de bliver derfor også tildelt

meget forskellige ressourcer til personale, lokaler, tappebusser osv. Dette bliver ikke administreret fra ét sted, da hver region administrerer sine egne tappesteder, blodbank og ressourcerne, der skal fordeles.

Det betyder, at nogle tappesteder kun holder åbent én dag om ugen, og de kan derfor ikke tappe så mange donorer. Andre, især i de store byer, har en stor kapacitet med mange ansatte og åbent hver dag.

Det er en balancegang mellem behov, og hvad der er samfundsmæssigt ansvarligt ift. driften. Der er store forskelle i de regionale behov for blod, som i princippet kan svinge fra uge til uge afhængigt af om der f.eks. sker store ulykker, der kræver meget blod. Nogle blodbanker mangler måske donorer, mens andre har rigeligt.

Naturlig forskel på tappesteder

Et eksempel er tappestederne i Sønderborg og Aabenraa. Begge steder har åbent én dag om ugen, og på en åbningsdag kan de hver tappe omkring 30 donorer.

Aabenraa har ca. 1.800 donorer og Sønderborg omkring 2.900 donorer. Med lidt hurtig hovedregning vil man kunne se, at netop disse to blodbanker faktisk har svært ved at tappe alle donorerne så ofte, som både blodbanken og donorerne ville ønske.

– Vi oplever nogle gange, at vores nuværende donorer er frustrerede over den lange periode, der går mellem deres tapninger, og de bliver jo så endnu mere

Frivillige, der med trøjer, balloner og godt humør synliggør og udbreder kendskabet til bloddonorsagen.

Der er udsolgte tappetider, når den mobile blodbank besøger byen.

Bestyrelserne i de lokale korps planlægger bl.a. de frivilliges aktiviteter.

frustreret, når de hele tiden via diverse medier bliver gjort opmærksomme på, at der mangler bloddonorer, fortæller Mette Franson, der er lægesekretær og bestyrelsesmedlem for Bloddonorerne i Sønderborg.

Altid brug for nye donorer

Ikke desto mindre er vi glade for hver eneste tilmelding som bloddonor – lige meget hvor i landet den kommer fra. Der er hele tiden donorer, der

kommer i karantæne pga. rejser, medicin eller andet, eller som må gå på bloddonorpension pga. alder. Tappestederne er også opmærksomme på altid at have ekstra donorer, så de kan blive tilkaldt ved uventede situationer. De rejsekarantæner, som er kommet i dele af Middelhavsområdet pga. risiko for vestnilvirus, betyder også, at flere donorer kommer i karantæne i sommerperioden, og der er derfor brug for reserver af donorer.

Men det er ikke sikkert, at der er ressourcer på dit tappested lige nu til, at du bliver tappet så ofte, som du måske kunne tænke dig. Under alle omstændigheder skal vi huske, at det blod, som tappes, bliver tappet, fordi der er patienter, der har

brug for det, og der tappes ikke mere blod, end der er behov for.

Vores bedste anbefaling er: tjek ved dit lokale tappested, hvad behovet er. Hvis du ikke kan få en tid før om en måned eller længere, så er det blot fordi, der er godt gang i den på dit tappested med masser af aktive donorer, der sørger for at dække behovet – og det er jo en god ting.

Sammenhold ved akutte behov

Opdelingen i regioner betyder dog ikke, at vi ikke kan hjælpe hinanden på tværs af landsdele, når der er akut behov for det.

– Der er tradition for, at blodbankerne hjælper hinanden, så man ved mangelsituation i en region kan få hjælp umiddelbart fra lagre i de øvrige regioner, og ved perioder med større mangel tilstræber man at øge produktionen i de øvrige regioner for at hjælpe, fortæller Keld M. Homburg.

Det har de også oplevet på tappestederne i Sønderborg og Aabenraa.

– Vi har været så heldige at få lov til at bidrage lidt med blodportioner til Rigshospitalet i nogle uger ad flere omgange. Her har vi igen oplevet, hvor villige vores donorer har været for at kunne hjælpe på tværs af regionerne. Det er altså bare skønt med pligttopfyldende og ihærdige bloddonorer, siger Mette Franson med et smil. 💧

”
Vi oplever nogle gange, at vores nuværende donorer er frustrerede over den lange periode, der går mellem deres tapninger.

Hvor: I din blodbane

Hvornår: 24:7

Hvad: Dine iltbærende
røde blodlegemer

Hvordan: Blod redder liv

**Få hele historien
på side 12 og 13**

